

TWÓRCZOŚĆ POETYCKA I POZNANIE INTUICYJNE

Wskazując na początki aktywności twórczej Myrrhy Lot-Borodine, trzeba odnieść się przede wszystkim do jej twórczości poetyckiej. Od lat młodości tworzyła ona poezję; liryka była pierwszą formą wyrazu jej życia

wewnętrznego. Twórczość poetycka stanowiła dla niej najbardziej naturalną formę ekspresji; wiązało się to z prezentowanym przez nią typem umysłowości. W liście do Siemiona Franka – w akcie autorefleksji i jednocześnie konfrontacji z umysłowością bliskiego jej duchowo adresata – Lot-Borodine pisała o intuytywności swego myślenia, odróżniającej je od spekulatywnego podejścia korespondencyjnego interlokutora. Intuicję rozumieć można jako poznanie „miłosne”, dokonujące się w jednym akcie, w odróżnieniu od wielostopniowego rozumowania dyskursywnego. Heleen Zorgdrager tak pisze o Lot-Borodine ujęciu intuicji: „*Nous* nie jest czysto intelektualny; to władza uzyskiwania wiedzy charyzmatycznej i dlatego właściwiej byłoby go pojmować jako «intuicję». *Nous* jest zwierciadłem Boga w istocie ludzkiej [...]. Wiedza i miłość są intymnie połączone, ponieważ obie są stworzone przez Boski rozum”¹⁸. Sama zaś Lot-Borodine przyznaje: „Dzieło podpisane moim nazwiskiem nie jest ani naukowe, ani historyczne, ani tylko filozoficzne czy teologiczne; dzieło to jest w istocie doświadczeniem gorejącej duszy w poszukiwaniu Prawdy. To, co uważam za jego zasadniczą cechę, to intuicja; ale jest to intuicja poparta pozytywnymi danymi i zbudowana na solidnych podstawach”¹⁹. Rosyjska teolog łączyła intuicyjny wgląd z naukową solidnością i precyzją sformułowań. Wspominany wyżej Siemion Frank, dostrzegając szczególną intuicję intelektualną cechującą Lot-Borodine, w listach do niej podkreślał łączące ich duchowe powinowactwo. Pisał: „Napotkałem w Pani, po raz pierwszy w ciągu mojego długiego życia, nade wszystko kobietę obdarzoną prawdziwym darem intuicji intelektualnej. A przy tym, niezależnie od różnic w stylu mojego i Pani myślenia, bezpośrednio odczuwam trafność i wartość Pani intuicji; są mi one potrzebne i mi pomagają”²⁰.

Postrzeganie intuicyjne leży u podstaw zarówno studiów teologicznych Lot-Borodine, jak i jej twórczości poetyckiej. Marianna Mahn-Lot w artykule wspomnieniowym opartym na niepublikowanych notatkach matki stwierdza, że poezja Lot-Borodine jest odzwierciedleniem jej ewolucji duchowej²¹, ukazuje drogę intelektualną badaczki wiodącą od średniowiecznej literatury francuskiej do mistycznego dziedzictwa wschodnich Ojców Kościoła. Mahn-Lot zauważa również, że jej matka prymarny żywioł swej twórczości, lirykę²², próbowała podporządkować prawdom teologii²³. Oznacza to, że naturalny dla tej rosyjskiej myślicielki porzą-

¹⁸ Z o r g d r a g e r, dz. cyt., s. 296.

¹⁹ M a h n - L o t, dz. cyt., s. 747.

²⁰ S. F r a n k, List do M. Lot-Borodine, 24 stycznia 1945 roku, Bakhmeteff Archive of Russian and East European History and Culture, Columbia University, Frank Papers. Box 2. „Lot-Borodina, Mirra Ivanovna”.

²¹ P o r. M a h n - L o t, dz. cyt., s. 747.

²² P o r. t a m ż e, s. 749.

²³ P o r. t a m ż e.

dek: najpierw poezja, potem teologia, został przez nią świadomie odwrócony na rzecz porządku powinności – pierwszeństwa teologii przed poezją.

Stwierdzenie Mahn-Lot współbrzmi z przekonaniami Myrrhy Lot-Borodine dotyczącymi kultury religijnej: jej warunkiem sine qua non – według rosyjskiej teolog – jest posiadanie rudymen tarnej wiedzy na temat dziejów chrześcijaństwa oraz pochodzenia i kształtowania się dogmatów, a także rozumienie logiki najświętszej liturgii. Myślenie rosyjskiej emigrantki o nieodzownej dla wierzącego człowieka kulturze religijnej determinowała pewna surowość, stałość i ugruntowanie w ciągłości historycznej. Zgodnie z koncepcją Lot-Borodine jądrem postawy religijnej nie jest jednak ani świadomość historyczna, ani emocjonalne zaangażowanie w życie wspólnoty religijnej i solenne wykonywanie związanych z nią obowiązków, lecz mistyczny wgląd i intymne obcowanie z rzeczywistością objawioną przez Chrystusa. Twórczość poetyka Lot-Borodine, podejmująca wątki chrześcijańskie, stanowi wyraz owego wglądu.